

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»**

Виконала: студентка 2 курсу
(заочна форма навчання)
спеціальності 013 Початкова освіта
Чупак Наталія Григорівна

Керівник :
Бахмат Н.В.,
доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри теорії та
методик початкової освіти

Рецензент :
Галаманжук Л. Л.,
доктор педагогічних наук, професор

Кам'янець-Подільський – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	7
1.1. Сутність і зміст поняття «здоров'язбережувальна компетентність».....	7
1.2. Квест-технології як інноваційні технології формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.....	16
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЙ.....	31
2.1. Вивчення рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.....	31
2.2. Реалізація педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів у процесі застосування квест-технологій.....	49
2.3. Аналіз результатів дослідження.....	53
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ.....	75
Додаток А. Квест-гра «Код здоров'я: здоровий спосіб життя!».....	75
Додаток Б. Квест «Жити здоровим – добре».....	79
Додаток В. Квест «Подорож до країни здоров'я».....	85
Додаток Г. Квест «Слідами викраденого здоров'я».....	90

ВСТУП

На початку ХХІ століття пріоритетним завданням української освіти є виховання цінностей, головними з яких є життя людини, праця, здоров'я, культурні та національні традиції тощо. Стійкою є тенденція до збільшення кількості дітей, які віддають перевагу такому способу життя, що руйнівно діє на їх здоров'я.

У концепції «Нова українська школа» [29] здоров'я учнів виділено в окремий напрямок. У процесі освоєння Державного стандарту початкової освіти [15] в учасників педагогічного процесу зростає усвідомлення, що розвиток культури здоров'я школярів має стати пріоритетним напрямом. Криза моральних цінностей, постійна психологічна напруженість, невпевненість у своєму майбутньому, життєві проблеми сучасної дійсності вимагають від учнів мобілізації сил, що можливо тільки за оптимального рівня здоров'я та ціннісного ставлення до нього.

Проблема формування здоров'язбережувальної компетентності особливого значення набуває на етапі початкової освіти, що обумовлюється віковими особливостями молодших школярів, їх сприйнятливостю до педагогічних впливів. Стан здоров'я молодших школярів погіршується інформаційними навантаженнями та відсутністю раціональної організації навчальної діяльності, надмірною нервово-психічною напругою тощо.

Навчальні предмети початкової освіти, зокрема й «Я досліджую світ», має широкі можливості для формування у молодших школярів особистісних компетентностей щодо засвоєння правил здорового способу життя, формуванню їхньої здоров'язбережувальної компетентності.

Здоров'я людини в дослідженнях сучасних учених розглядається як соціально-педагогічна категорія, як цінність та інтегральна характеристика особистості. На сучасному етапі розвитку освіти одним із найголовніших напрямів займає саме здоров'язбереження учнів. Численні результати досліджень демонструють збільшення проблем зі здоров'ям у молодших школярів, які розпочали навчання у початковій школі. Реформи змушують

учених у галузі освіти знаходити нові технології, спрямовані на збереження здоров'я підростаючого покоління. Із сучасних технологій навчання молодших школярів можна виділити квест-технології.

У галузі здоров'язбереження у педагогічному аспекті працюють такі вчені як Т. Бойченко, О. Ващенко, С. Гозак, М. Гончаренко, М. Гончаренко, С. Дудка, В. Лозинський, Г. Мешко, І. Поташнюк, Л. Рибалко, С. Свиреденко, О. Цибульська, В. Єфімов, О. Янкович Серед зарубіжних учених у галузі квест-технологій можемо виділити таких вчених як Берні Додж, В. Кукшин, Т. Марч. Г. Соловйов, В. Осик. Різним аспектам дослідження проблеми впровадження квест-технології в освітній процес приділяли увагу О. Багузіна, Я. Биховський, Г. Воробйов, О. Гапєєва, Д. Грабчак, М. Гриневич, Л. Желізняк, В. Заводнюк, Л. Іванова, С. Іць, Н. Кононець, Т. Кузнецова, О. Китманова, А. Статкевич, С. Напалков, О. Нечитайлова, Н. Цодікова, Г. Шаматонова, О. Шевцова, В. Шмідт, О. Шульгіна та інші. Єдиного погляду на сутність квест-технологій та їх застосування у формуванні здоров'язбережувальної компетентності серед учених немає через те, що ця технологія з'явилася нещодавно та характеризується універсальністю.

Під час вивчення психолого-педагогічної та методичної літератури ми виявили протиріччя між необхідністю залучення молодших школярів до здорового способу життя, з одного боку, та застосуванням на практиці для досягнення цієї мети традиційних технологій, з іншого боку, що й означило проблему застосування квест-технологій у формуванні здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів. Це зумовило вибір теми дипломної роботи магістра **«Формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів засобами інноваційних технологій»**.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати методику формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів засобами інноваційних технологій (квест-технологій) та експериментально перевірити

її ефективність.

Об'єкт дослідження: процес формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів засобами квест-технологій.

Завдання дослідження:

1. Виявити та обґрунтувати сутність і зміст понять «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «здоров'язбережувальна компетентність», особливості її формування в молодшому шкільному віці.

2. Вивчити особливості організації квест-технологій у початковій школі.

3. Визначити й обґрунтувати педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів засобами квест-технологій.

4. Реалізувати педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів засобами квест-технологій та перевірити їх ефективність.

У дослідженні використовувалися науково-педагогічні **методи:** теоретичні (аналіз проблеми та предмета дослідження, синтез, класифікація та узагальнення наукових даних, моделювання), а також емпіричні методи (спостереження, бесіда, педагогічний експеримент), методи кількісної обробки результатів дослідження.

Для успішної підготовки та захисту дипломної роботи магістра використовувалися засоби та методи фізичної культури з метою підтримки належного рівня фізичної підготовленості, що забезпечує високу розумову та фізичну працездатність. У режимі робочого дня включалися різні форми організації занять фізичною культурою (фізкультпаузи, фізкультхвилинки, спортивні заняття) з метою профілактики втоми, появи хронічних захворювань і нормалізації діяльності різних систем організму.

Практичне значення: можливість використання результатів дослідження на практиці педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів засобами квест-технологій, які можуть бути використані в педагогічній практиці вчителями початкової школи під час проведення уроків «Я досліджую світ», «Основи здоров'я» та позаурочних заходів, здобувачами вищої освіти педагогічних коледжів та університетів.

База дослідження: Лосяцька загальноосвітня школа І-ІІ ступенів Скала-Подільської селищної ради Борщівського району Тернопільської області. Експериментальним дослідженням охоплено 40 учнів початкової школи.

Апробація дослідження. Результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2020-2021 рр.) та представлено на 12 міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях.

Основні положення та результати дослідно-експериментальної роботи опубліковано у «Збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ; педагогічний факультет ; [відпов. секр. Н.В. Бахмат]. Київ : Міленіум, 2021. Вип. XVII.).

Структура. Дипломна робота магістра складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати проведеного дослідження з позиції теоретичного аналізу та емпіричного досвіду, наголосимо на тому, що отримані дані знайшли відображення у вирішенні актуальної проблеми сучасної системи початкової освіти, пов'язаної із формуванням здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів засобами інноваційних технологій.

1. Аналіз науково-методичної літератури дозволив дійти висновку про те, що здоров'я молодших школярів та його примноження є важливим питанням наукової думки дослідників багатьох галузей знань, яке не втрачає актуальності.

2. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується значними системними перетвореннями змісту освіти, реформуванням системи початкової освіти, впровадженням ідей Нової української школи, підвищенням якості надання освітніх послуг. Серед напрямів формування здоров'язбережувальної компетентності у процесі навчання молодших школярів визначаємо широке впровадження інноваційних технологій, трансформацію підходів до організації та проведення занять тощо, на що спрямовано увагу провідних науковців і фахівців у галузі початкової освіти.

На думку дослідників, особливе місце серед освітніх інновацій посідають саме квест-технології.

У процесі проведеного нами вивчення проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів нами отримано такі результати: виявлено та обґрунтовано сутність і зміст поняття «здоров'язбережувальна компетентність», особливості її формування у молодшому шкільному віці; вивчили особливості організації квест-технологій у початковій школі; виявлено та обґрунтовано педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів у процесі застосування квест-технологій; реалізовано ці умови у процесі застосування квест-технологій та перевірено їхню ефективність.

«Здоровий спосіб життя» розглядаємо як систему поведінки дитини в процесі її життєдіяльності, засновану на особистому досвіді, традиціях та прийнятих нормах поведінки. «Уявлення про здоровий спосіб життя» – специфічна форма пізнання навколишнього світу, що визначає звички та поведінку дитини в галузі здорового способу життя.

Формування у молодших школярів здоров'язбережувальної компетентності спрямоване на формування поведінки, адаптованої до соціальних і природних умов довкілля, з метою збереження та зміцнення здоров'я, досягнення психологічного комфорту, розвитку потенційних можливостей особистості на основі розуміння взаємозв'язку стану здоров'я та способу життя. Формування здоров'язбережувальної компетентності, важливої для підтримки здоров'я, має комплексний характер. Основними ланками у цьому є сім'я та ЗЗСО, а саме ті норми, які прищеплюються у соціальних інститутах.

Формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів виявляється в: осмисленому розумінні феномена «здоров'я»; усвідомленні його як найважливішої цінності, вмінні усвідомлено вибудовувати поведінку з метою покращання здоров'я, пізнанні методів його покращання, вмінні його контролювати; прояві дітьми самостійності у площині зміцнення та збереження здоров'я.

До основних уявлень про здоровий спосіб життя, які необхідно формувати у молодших школярів, відносимо такі: їх уявлення про будову людського тіла, про здоров'я та здоровий спосіб життя, гігієнічну поведінку, санітарно-гігієнічні норми, прийоми ведення здорового способу життя, способи допомоги собі та іншим у веденні здорового способу життя тощо.

«Квест-технологія є оригінальною технологією, що інтегрує в собі ідеї проєктного методу, проблемного та ігрового навчання, взаємодії в команді та ІКТ, що поєднує цілеспрямований пошук при виконанні головного проблемного та серії допоміжних завдань з пригодами та (або) грою за певним сюжетом» [23, с. 51-52]. У педагогічній практиці поширено два види

освітніх квестів: веб-квести, що виконуються у віртуальному інтернет-просторі та реал-квести, пов'язані з реальними переміщеннями у просторі, які проводяться у приміщеннях або на вулиці. Квест-технологія – засіб розвитку у молодших школярів цілої низки якостей: мисленневих процесів і ключових компетентностей.

З метою формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів у процесі застосування квест-технологій нами були визначено такі педагогічні умови: розроблення та впровадження у практику навчання молодших школярів освітніх квестів, що містять завдання з формування основ здоров'язбережувальної компетентності; формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів шляхом організації спільної діяльності вчителя та батьків.

Нами були визначено рівні та критерії оцінки рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів. Критеріями виступили когнітивний, мотиваційний і поведінковий. За цими критеріями визначено 3 рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів: низький, середній і високий. Рівні сформованості здоров'язбережувальної компетентності нами визначено за допомогою таких діагностичних методик: анкетування дітей і батьків, діагностичні завдання та розв'язання проблемних ситуацій за І. Новіковою, спостереження.

Після проведення всіх діагностичних процедур отримано такі результати: на початок педагогічного експерименту в експериментальному класі: 50% учнів мають низький рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності та у них практично відсутні вміння та звички ведення здорового способу життя. Приблизно 25% учнів перебувають на середньому рівні, що проявляється у відповідях з вичерпними коментарями, в яких проявляється валеологічна ерудованість. 25% учнів відповідають найвищому рівню, тобто правильно уявляють здоровий спосіб життя як активну діяльність, мають особистий досвід та відомості, отримані від дорослих у тому, як вести здоровий спосіб життя. У

контрольному класі отримано такі результати: 50% учнів мають низький рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності. 25% учнів перебувають на середньому рівні. 25% учнів відповідають найвищому рівню.

Відповідно до поставлених нами завдань і мети, подальша робота була спрямована на реалізацію педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів:

- розроблення та впровадження у практику навчання молодших школярів освітніх квестів, що містять завдання з формування основ здоров'язбережувальної компетентності;
- формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів шляхом організації спільної діяльності вчителя та батьків.

На цьому етапі дослідження нами було розроблено завдання для проведення квесту «Людський організм», розроблено квест у вигляді подорожі станціями «Подорож до країни здоров'я», квесті «Слідами викраденого здоров'я». До роботи активно залучалися батьки молодших школярів як учасники та організатори. Так вони самостійно провели квест «Код здоров'я: здоровий спосіб життя!».

Для перевірки ефективності педагогічних умов було проведено контрольний етап педагогічного експерименту. Результати виявилися такими: на контрольному етапі педагогічного експерименту в експериментальному класі: 20% учнів мають низький рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності, що на 30% менше, ніж на констатувальному етапі педагогічного експерименту. 30% учнів перебувають на середньому рівні, що у 5% більше, ніж на констатувальному етапі. 50% учнів відповідають високому рівню, що на 25% більше, ніж на констатувальному етапі. У контрольному класі ми отримали результати, аналогічні до констатувального етапу педагогічного експерименту.

Результати діагностичних методик на контрольному етапі педагогічного експерименту показали динаміку рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.

Таким чином, аналіз результатів, отриманих у процесі дослідження, дає підстави стверджувати, що реалізовані на формувальному етапі педагогічного експерименту педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів виявились ефективними. Результати дослідно-експериментального дослідження підтвердили припущення.

Це дослідження не вичерпує всіх аспектів формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів. Залишилася ще достатня кількість моментів, які потребують до себе також особливої уваги та подальшого вивчення. Не слід забувати, що формувати здоров'язбережувальну компетентність молодших школярів можна не лише на уроках «Я досліджую світ» та «Фізична культура», а й в межах інших предметів початкової освіти. Важливо продовжувати цей процес і на наступних рівнях освіти. Становлення, формування та розвиток здоров'я має протікати впродовж усього життя людини. Тільки в цьому випадку можна досягти здорового стабільного суспільства, зростання добробуту його членів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксьонова О.П., Півненко Ю.В. Науково-методичний проект «Урок здоров'я» // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2016 ЗК1(70). С. 267-71.
2. Амосов Н.М. Эксперимент по преодолению старости. Москва : АСТ, 2003. 128 с.
3. Андрієць М., Мойсюк В., Пасько Т., Демчучена І. Аналіз рівня рухової активності дітей та молоді Чернівецької області як провідної детермінанти формування здорового способу життя // Нова педагогічна думка, 2013; (4): 47-50. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_4_15.
4. Бедь І., Артџомова М. Компетентісний підхід в процесі модернізації ВНЗ // Український науковий журнал «Освіта регіону». 2011. URL : <http://socialscience.com.ua/article/691>.
5. Бібік Н. М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. Київ : Педагогічна думка, 2014. 346 с.
6. Бойчук Ю. Д. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження. Харків : Рожко С. Г., 2017. С. 5-16.
7. Бойчук, Ю. Д. Сучасні підходи до розуміння сутності здоров'я людини та суміжних з ним понять // Загальна теорія здоров'я і здоров'язбереження: колективна монографія. Харків : вид. Рожко С.Г., 2017. С. 5-16.
8. Брехман И.И. Валеология – наука о здоровье. Москва : Физкультура и спорт, 1990. 208 с.
9. Ващенко О.М. Впровадження здоров'язберігальних технологій у навчально-виховний процес початкової школи // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені

- Олександра Довженка. Сер.: Педагогічні науки. 2012. С. 214-18. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2012_20_53.
10. Ващенко О., Свириденко С. Організація здоров'язберігаючої діяльності початкової школи. Початкова освіта. 2005. № 46 (334). С. 2–4.
11. Гнатюк О. В Проблема формування здоров'язбережувальної компетентності учнів початкових класів в умовах реформування освіти. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/709199/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf>.
12. Гончарова Н.М. Передумови розробки концепції здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку. Здоров'я, спорт, реабілітація. 2018. № 2. С.:22-27.
13. Гончарова Н. Соціально-педагогічні передумови розробки концепції здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання школярів. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2018.
14. Гончарова Н.М., Бутенко Г.О. Вимоги до впровадження рекреаційно-оздоровчої технології у процес фізичного виховання у початковій школі. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доповідей 9-ї Міжнар. наук. конф.; 2016 Жовт 12-13; Київ. Київ; 2016. С. 152-3. URL : https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_2016-1.pdf.
15. Державний стандарт початкової освіти. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-p#Text>.
16. Дичкивская И. М. Инновационные педагогические технологии / Научный сборник. Київ : Академия, 2004. 352 с.
17. Добридень А. В. Теоретичні аспекти здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів початкової школи // Матеріали другого міжнар. симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»: зб. наук. праць в 2-х частинах / за ред. Страшка С.В. Вип. 2. Ч. 2. Київ, 2018. С. 40–42.

18. Долинський Б. Т. Здоров'язбережувальна діяльність учителя початкової школи : навч. посіб.; ДЗ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського", Півден. наук. центр НАПН України. Одеса : Вид. М. П. Черкасов, 2011. 249 с.
19. Долинський Б. Т. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності. (Дис.д-ра пед. наук). Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеса, 2011. 549 с.
20. Дубогай О. Д., Цьось А. В. Навчання в русі. Здоров'язбережувальні педагогічні технології для дошкільнят та учнів : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, вихователів дошкільних навчальних закладів, учителів фізичної культури, методистів, батьків ; Східноукраїнський нац. ун-т ім. Л. Українки. Луцьк : Вежа-друк, 2017. 323 с.
21. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования // Высшее образование сегодня. № 5. 2003. С. 34–42.
22. Іонова О. М., Черновол-Ткаченко Р. І., Гресь О. В. Здоров'язберігаюча діяльність керівника загально-освітнього навчального закладу: теоретичні та практичні аспекти. Харків : Вид. група «Основа», 2016. 144 с.
23. Игумнова Е. А., Радецкая И. В. Квест-технология в образовании : учеб. пособие ; Забайкал. гос. ун-т. Чита : ЗабГУ, 2016. 164 с.
24. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования // Высшее образование сегодня. № 5. 2003. С. 34–42.
25. Казначеев В. П. Основание формирования программы общей и частной валеологии // Валеология. № 4. 1996. С. 75–82.
26. Карабаева С. И. Совершенствование здоровьесберегающей компетентности педагогов в процессе методической работы в дошкольной организации. (Автореф. дисс. канд. пед. наук).

- Ульяновский государственный педагогический университет им. И. Н. Ульянова, Ульяновск, 2014.
27. Кашуба В, Гончарова Н. Засади здоров'яформуючої діяльності дітей молодшого шкільного віку в контексті сучасних освітніх інновацій // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018. №31. С.52-59.
28. Квест як форма навчання вдома // Нова українська школа [Електронний ресурс]. URL : <https://nus.org.ua/articles/kvest-yak-forma-navchannya-vdoma/>.
29. Концепція НУШ. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrainska-shkolacompressed.pdf>.
30. Молодиченко В.В., Молодиченко Н. А.. Формування здоров'язберезувальної компетентності учнів початкової школи // Здоров'я дітей і молоді: безпекові та психолого-педагогічні аспекти. 2020. №(3). С. 237-251.
31. Москалюк Н. В., Дериш Г. А. Формування здоров'язберезувальних компетентностей у школярів // Біорізноманіття: теорія, практика, формування здоров'язберезувальної компетентності у школярів та методичні аспекти вивчення у закладах освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (30 жовтня 2020 р., м. Полтава). 2020. С. 311-314.
32. Новикова И. М. К вопросу об оценке эффективности модели формирования представлений о здоровом образе жизни у старших младших школьников // Педагогика. 2016. №5. С. 21-30.
33. Осадченко Т.М. Підготовка майбутнього вчителя до створення здоров'язберезувального середовища початкової школи [дисертація]. Житомир: Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини; 2017. 251 с.

34. Орлова М. М. Здоров'язбереження як соціально-педагогічна проблема // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2018. № (155). С. 77-79.
35. Осяк С.А., Султанбекова С.С. Образовательный квест– современная интерактивная технология // Современные проблемы науки и образования. 2015. № 1 (часть 2).
36. Поліщук Н. М. Здоров'язберігаюча компетентність особистості як наукова проблема (аналіз поняття) // Вища освіта у медсестринстві : проблеми і перспективи : зб. статей всеукраїнської наук.-практ. конф. 10-11 листопада 2011. Житомир, 2011. С. 27–31.
37. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В. Овчарук. Київ : «К.І.С.», 2004. 112 с.
38. Попова О. Квест-технології як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів // Педагогічні науки. Вип.3. Бердянськ : БДПУ, 2019. С. 155-161.
39. Про загальну середню освіту: Закон України № 651-XIV від 13.05.1999.
40. Про затвердження Державного стандарту' початкової освіти. 2018. Постанова Кабінету Міністрів України № 87. 2018 Лют 21. URL : <https://www.kinu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhieimya-derzliavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.
41. Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності і Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». 2016.
42. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14

- грудня 2016 р. №988-р. URL : <http://zakoi2.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>.
43. Про фізичну культуру і спорт. 1993. Закон України № 3808-ХІІ. 1993 Груд 24. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/3808-12>.
44. Рибалко Л. М. Здоров'язбережувальні технології як педагогічна і соціальна проблема (Ред. Л. Рибалко) // Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія. Тернопіль : Осадца В.М. 2019.
45. Сагуйченко В.В. Родина і школа: перспективи взаємодії у нових соціокультурних контекстах // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. 2016. №46(1). С. 176-84.
46. Савінова К. Б. Здоров'язберігаючі технології в навчальному процесі як запорука гармонійного розвитку дітей молодшого шкільного віку // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. 2018. №(8, 2). С. 77-81.
47. Слободенюк Л.І., Горкуша В.В., Дзьоба Т.І. Формування здоров'язбережувальних, здоров'язміцнювальних та здоров'я-формувань компетентностей у школярів // Таврійський вісник Освіти. 2016. №2(54). С. 59-64.
48. Сокол І. М. Квест як сучасна інноваційна технологія навчання // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. Рівне : РДГУ, 2013. Вип. 7 (50). С. 168-171.
49. Сташевская А.И. Особенности умственной работоспособности подростков, воспитывающихся в разных условиях // Вестник ПСТГУ IV: Педагогика, психология. 2016. Вып. 1(40) . С.129-135.
50. Сычева И. Н. Структура здоровьесберегающей компетенции будущих педагогов по физической культуре // Подготовка конкурентоспособного специалиста как цель современного образования: материалы международной научно-практической

- конференции 20–21 ноября 2011 года. Пенза – Улан-Удэ – Семей : Научно-издательский центр «Социосфера», 2011. С. 84–86.
51. Цибульська О.В. Сутнісні характеристики базових понять проблеми культури здоров'язбереження // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2019. № 93(6). С. 301-309.
52. Цынгунова Е.Т. Сущность понятия «здоровье» в контексте культурологического подхода // Вестник Бурятского государственного университета. 2009. № 14. С. 308-314.
53. Шаповалова Т. Г. Формування здоров'язбережувальної компетентності гуртківців у позашкільному навчальному закладі // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2012. № 2 (20). С. 191–199.
54. Шатрова Е. А.. Теоретическая модель формирования здоровьесберегающей компетентности педагога // Вестник ТГПУ. №2 (117). 2012. С. 111–116.
55. Шевцова В.В. Здоров'язбережувальні технології–могутній засіб формування ціннісного ставлення учнів до власного здоров'я // Біорізноманіття: теорія, практика, формування здоров'язбережувальної компетентності у школярів та методичні аспекти вивчення у закладах освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (30 жовтня 2020 р., м. Полтава). 2020. С. 378-382.
56. Шевцова Г. Г. Молодший шкільний вік: традиції та інновації в дослідженнях // Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. 2015. Вип. 68. С. 134–138.
57. Фельдштейн Д.И. Психология развития человека как личности // Избранные труды в 2 т. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Московский психолого-социальный институт, 2009. 1126 с.
58. Футорний С., Гончарова Н., Бутенко Г. Современное состояние процесса физического воспитания детей младшего школьного возраста:

- проблемы и пути их решения // Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2018. №5(24). С. 120-124.
59. Югова Е. А. Анализ структуры и содержания здоровьесберегающей компетенции студентов педагогического вуза // Вестник Красноярского Государственного Педагогического Университета им. В. П. Астафьева. Психолого-педагогические науки. № 3(17), 2011. С. 213–217.
60. Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 1 / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, О. Л. Хомич, І. В. Гарбузюк, Н. В. Андрук. Київ : Видавництво «Алатон», 2019. 144 с.
61. Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 2 / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, О. Л. Хомич, І. В. Гарбузюк, Н. В. Андрук. Київ : Видавництво «Алатон», 2019. 144 с.
62. Ястребов М.М. Використання веб-орієнтованих технологій у здоров'язберезувальному навчанні учнів початкових класів [дисертація]. Київ: Ін-т інформ. технологій і засобів навч.; 2017. 328 с.
63. Burns R.D., Brusseau T.A., Fu Y. Moderators of School-Based Physical Activity Interventions on Cardiorespiratory Endurance in Primary School-Aged Children: A Meta-Regression. *Int J Environ Res Public Health*. 2018 Aug 16;15(8). pii: E1764.
64. Dodge B. WebQuest Taskonomy: A Taxonomy of Tasks [Електронний ресурс]. URL : <http://webquest.sdsu.edu/taskonomy.html>.
65. March, T. Web-Quests for Learning [Електронний ресурс]. 1998. URL : <http://www.ozline.com/webquests/intro.html>. Назва з екрану.]